

سنجش کیفیت اراضی و تعیین نقاط بالقوه شهرستان اراک جهت توسعه شهری-صنعتی و روستایی با استفاده از روش بولین و سامانه اطلاعات جغرافیایی

زهرا عربی

^۱ استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

چکیده

شهرهای جدید در هر دوره زمانی و یا در هر مکانی که ایجاد گردیده اند از ویژگی های مخصوص برخوردار بوده و در پیامد استقرار خود مشکلاتی را نیز در محیط زیست ایجاد نموده اند. اصولاً ایجاد شهرهای جدید به منظور پاسخ گویی به نیازهایی همچون جذب سرریز جمعیتی، تأمین مسکن و بسیاری از عوامل دیگر بوده و به خاستگاه آن ها در فرآیند توسعه از دیدگاه برنامه ریزی و طرح ریزی محیطی توجهی نگردیده است (طیبیان ۱۳۸۳). برای حفاظت محیط زیست نیاز به ایجاد تعادل بین توسعه مراکز و کانون های جمعیتی و عرصه های طبیعی می باشد. در این راستا شناسایی توان محیط زیست و در واقع ارزیابی توان اکولوژیک مناطق جهت دستیابی به کانون های مناسب و توسعه مراکز جمعیتی ضروری است. این پژوهش با هدف بررسی توان بالقوه دشت اراک جهت کاربری توسعه شهری - صنعتی و روستایی انجام گرفته است. روش پژوهش روش تجزیه و تحلیل سیستمی مبتنی بر ارزشگذاری بولین می باشد. ابتدا لایه های مورد نیاز تهیه سپس با کمک ابزار GIS روی هم گذاری شده و در نهایت با مقایسه مدل اکولوژیکی مخدوم توان منطقه مورد ارزیابی قرار گرفته است. نتایج این پژوهش حاکی از آن است که مساحت برآورد شده برای توسعه شهری درجه یک ۴۰۵۲،۱۴۰ هکتار و برای توسعه شهری درجه دو، ۲۰۲۴۱،۳۰۴ هکتار است. که در مقایسه با مساحت کل دشت اراک (۴۱۳۵۷۵۰۰۰۰ هکتار) بسیار ناچیز است. این در حالی است که با توجه به توان کم منطقه برای توسعه شهری، روز به روز بر وسعت کنونی شهر افزوده می شود.

واژگان کلیدی: سنجش کیفیت اراضی، تجزیه و تحلیل سیستمی، بولین، مدل اکولوژیکی مخدوم، GIS